

Met het toenemen van het onrecht zal de liefde van velen verkoelen (Mt 24,12)

Dierbare zusters en broeders

Weldra delen wij opnieuw in het Pasen van de Heer! En zoals elk jaar biedt Gods Voorzienigheid ons de veertigdagentijd om ons erop voor te bereiden. Het is het *sacramentele teken van onze bekering*¹, dat ons de mogelijkheid aankondigt en aanbiedt om met heel ons hart en heel ons wezen naar de Heer terug te keren.

Met deze boodschap wil ik ook dit jaar de hele Kerk uitnodigen om deze genadevolle tijd met vreugde en in waarheid te beleven. Ik laat me daarbij inspireren door een uitspraak van Jezus in het Matteüsevangelie: *Met het toenemen van het onrecht zal de liefde van velen verkoelen* (24,12). Deze zin maakt deel uit van een toespraak over het einde der tijden die Jezus houdt in Jeruzalem, op de Olijfberg, precies op het moment dat de Passie van de Heer zal beginnen. Als antwoord op een vraag van een van zijn leerlingen kondigt Jezus een zware beproeving aan en beschrijft Hij de situatie waarin de gemeenschap van gelovigen zich wel eens zou kunnen bevinden: geconfronteerd met pijnlijke situaties zullen valse profeten veel mensen dusdanig bedriegen dat de naastenliefde, de kern van heel het Evangelie, in hun hart dreigt uit te doven.

Valse profeten

Laten we deze evangelieperikoop beluisteren en ons afvragen: hoe zullen die valse profeten zich presenteren?

Zij zijn als *slangenbezweerders*, d.w.z. ze bedienen zich van menselijke emoties om van anderen slaven te maken en hen naar eigen goeddunken te manipuleren. Dat kinderen van God zich zo laten verleiden door de bekoring van vluchtige pleziertjes, die ze verwarren met het echte geluk! Hoeveel mannen en vrouwen zijn vandaag niet in de ban van de illusie van het geld, dat hen in werkelijkheid herleidt tot slaven van snel gewin en allerlei triviale belangen! Hoeveel mensen leven er niet met de idee dat ze genoeg hebben aan zichzelf en vallen ten prooi aan eenzaamheid!

¹ Romeinse Missaal, openingsgebed voor de eerste zondag van de veertigentijd.

Andere valse profeten zijn *charlatans*, die simpele en onmiddellijke oplossingen aanbieden voor het lijden, remedies die volslagen nutteloos blijken te zijn. Hoeveel jongeren zijn al niet verleid door het *wondermiddel* van drugs, wegwerprelaties en even snelle als valse winst! En hoeveel anderen raakten al niet verstrikt in de netten van een compleet virtueel bestaan waarin relaties makkelijker en sneller lijken, maar vervolgens tragisch genoeg compleet zinloos blijken te zijn! Dat soort oplichters leurt met waardeloze prullen, maar berooft mensen in één moeite door van alles wat hen het dierbaarste is: de waardigheid, de vrijheid en het vermogen om lief te hebben. Ze doen een beroep op onze ijdelheid en ons geloof in de schone schijn die ons doen pronken als een pauw ... maar het eindigt ermee dat we onszelf hopeloos belachelijk maken. Het hoeft niet te verbazen: al sinds vanouds stelt de duivel – *de leugenaar en de vader van alle leugen* (Joh 8, 44) – het kwade als het goede en het valse als het ware voor om zo het hart van de mens te vertroebelen. Daarom worden wij allemaal geroepen om diep in ons hart te kijken om te onderzoeken of we het slachtoffer niet dreigen te worden van dat soort valse profeten. We moeten leren zorgvuldig te kijken, dwars door het onmiddellijke en het oppervlakkige heen, om zo terug te vinden wat een beter en duurzamer spoor in ons achterlaat, omdat het van God komt en ons echt gelukkig maakt.

Een koud hart

In zijn beschrijving van de hel stelt Dante Alighieri zich de duivel voor als gezeten op een troon van ijs². Moeten we onszelf de vraag niet stellen hoe de naastenliefde in ons kan verkoelen? Wat zijn de tekenen die ons ervoor waarschuwen dat de liefde in onszelf dreigt uit te doven?

Wat de naastenliefde meer dan wat ook dreigt te vernietigen, is geldzucht, *de wortel van alle kwaad* (1 Tim 6,10). De afwijzing van God volgt dan snel en dus ook de afwijzing om vrede bij Hem te vinden; we verkiezen onze eigen verlatenheid boven de troost van zijn Woord en zijn sacramenten³. Dat alles leidt tot geweld tegenover iedereen waarvan we denken dat hij of zij een bedreiging vormt van onze eigen *zekerheden*: het nog ongeborn kind, de zieke bejaarde, de migrant, de vreemdeling, maar net zo goed de naaste die niet aan onze verwachtingen voldoet.

De schepping zelf wordt een stille getuige van die afkoeling van de naastenliefde: de aarde wordt vergiftigd door achteloos of uit eigenbelang weggegooid afval. Onze zeeën zijn vervuild en moeten helaas de stoffelijke resten slikken van de talloze schipbreukelingen van de gedwongen migratie. En de hemelen, die God zelf geschapen heeft om zijn lof te zingen, worden doorkliefd door machines die het dood en verderf zaaiende tuigen laten regenen.

Ook in onze gemeenschappen koelt de liefde af. In de apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium* heb ik een omschrijving proberen te geven van de meest vanzelfsprekende tekenen van dat gebrek aan liefde. Dit zijn ze: de egoïstische apathie, het steriele pessimisme, de bekoring van het isolement, het verwikkeld raken in eindeloze

² *Inferno XXXIV, 28-29: En ik zag de Keizer van het Rijk der Smarten vanaf de helft zijns borst het ijs ontstijgen.*

³ *Verbazingwekkend genoeg zijn we vaak bang van troost, bang om getroost te worden. We voelen ons blijkbaar veiliger in verdriet en troosteloosheid. Weet u waarom? Omdat we ons soms een beetje de hoofdrolspeler in ons eigen verdriet voelen. En dat terwijl de protagonist van de troost niemand minder is dan de Heilige Geest! Angelus van 7 december 2014.*

broedertwisten en de mondaine mentaliteit om alleen nog op zoek te gaan naar schone schijn waardoor onze missionaire ijver afneemt⁴.

Wat te doen?

Misschien stellen we bij onszelf en in onze omgeving de net beschreven tekenen vast. Maar gelukkig is er de Kerk, onze Moeder en Opvoedster, die ons in deze veertigdagentijd, samen met de soms bittere pil van de waarheid, de zachte remedie van gebed, aalmoes en vasten aanbiedt.

Door meer tijd te besteden aan *gebed* geven we ons hart meer kans om de verborgen verlangens te ontdekken waarmee we onszelf bedriegen⁵ om zo uiteindelijk de troost in God te kunnen vinden. Hij is en blijft Onze Vader en heeft het beste met ons leven voor.

De praktijk van het *vasten* bevrijdt ons van de hebzucht en helpt ons te ontdekken dat de andere mijn broer is: wat ik bezit, is nooit alleen maar het mijne. Wat zou ik graag hebben dat de aalmoes voor elk van ons een authentieke levensstijl mag worden. Wat zou ik graag zien dat wij als christenen het voorbeeld van de apostelen zouden volgen en dat we in de mogelijkheid om ons bezit te delen met de anderen een concrete getuigenis zouden herkennen van de gemeenschap die we in de Kerk beleven. In dat verband maak ik de aansporing van Sint-Paulus tot de mijne toen hij zich tot de Korintiërs richtte voor de collecte ten voordele van de gemeenschap in Jeruzalem: *Een raad die van pas kan komen* (2 Kor 8,10). Dat geldt vooral in de veertigdagentijd, waarin tal van organisaties collectes organiseren ten voordele van de Kerken en volkeren die het lastig hebben. Maar ik hoop net zo goed dat we ook in onze dagelijkse relaties, tegenover elke broer die ons om hulp vraagt, zouden ontdekken dat daarin een oproep klinkt van de goddelijke Voorzienigheid: als Hij vandaag op mij een beroep doet om iemand te helpen, zal Hij dan morgen niet voorzien in mijn eigen noden? Niemand is immers nog genereuzer dan God⁶.

Vasten tot slot doet de kracht van ons geweld verslappen. Het ontwapent ons en creëert een belangrijke mogelijkheid om te groeien. Enerzijds laat het ons ervaren wat al die mensen meemaken die het meest noodzakelijke moeten missen en de dagelijkse kwelling van de honger moeten ondergaan. Anderzijds staat vasten voor de spirituele honger en dorst van onze ziel naar het leven in God. Vasten schudt ons wakker, maakt ons aandachtiger voor God en onze naaste en wekt onze wil om te gehoorzamen aan God, want Hij alleen is in staat onze honger te stillen.

Ik zou zo graag zien dat mijn stem verder reikt dan de grenzen van de katholieke Kerk en ook u allen, mensen van goede wil die openstaan voor Gods stem, zou kunnen bereiken. Misschien bent u net als wij diep verontrust door de voortschrijdende ongelijkheid in de wereld en maakt u zich ernstig zorgen over de kou die onze harten en daden verlamt als u de verslapping ziet van ons gevoel deel uit te maken van dezelfde mensenfamilie. Wel, sluit u dan bij ons aan zodat we samen kunnen bidden tot God, samen kunnen vasten en samen al het nodige kunnen doen om onze broers en zussen in nood te helpen.

Het vuur van Pasen

Boven alles nodig ik de leden van de Kerk uit om vol enthousiasme de tocht van de veertigdagentijd te ondernemen, gesteund door het delen, het vasten en het gebed.

⁴ *Evangelii Gaudium*, 76-109.

⁵ Cf. Benedictus XVI, Encycliek *Spe Salvi*, nr. 33.

⁶ Cf. paus Pius XII, Encycliek *Fidei donum*, III

Mocht de naastenliefde in ons hart soms wat lijken uit te doven, weet dan dat zo iets nooit het geval is in Gods hart! Hij geeft ons steeds nieuwe kansen om opnieuw lief te hebben.

Ik hoop dat ook dit jaar het initiatief *24 uur voor de Heer*, dat ons en de hele Kerk uitnodigt om het sacrament van de verzoening te vieren in de eucharistische aanbidding, opnieuw een dergelijk moment van genade mag worden. In 2018 vindt het plaats op vrijdag 9 en zaterdag 10 maart, geïnspireerd op de woorden van Psalm 130: *Maar bij U, bij U is vergeving* (Ps 130,4). In alle bisdommen zal er minstens één kerk 24 uur geopend blijven voor zowel eucharistische aanbidding als het sacrament van de verzoening.

In de paaswake zullen we opnieuw het ontroerende ritueel van het aansteken van de paaskaars kunnen beleven: stralend van het *nieuwe vuur* zal het licht beetje bij beetje de duisternis verjagen en de liturgische gemeenschap verlichten. *Moge het licht van Christus, verrijzend in zijn heerlijkheid, de duisternis in onze harten en geesten verlichten*⁷ zodat we allemaal de ervaring van de Emmaüsgangers opnieuw kunnen beleven: door te luisteren naar het woord van de Heer en ons te voeden met het eucharistische brood zal ons hart opnieuw branden van geloof, hoop en liefde.

Ik zegen u van ganser harte en bid voor u. Vergeet niet voor mij te bidden.

Vaticaan, 1 november 2017, hoogfeest van Allerheiligen

Franciscus

Nederlandse vertaling: IPID – Persdienst van de Bisschoppenconferentie van België

⁷ Romeins missaal, Paaswake, Lucernarium.